

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tuomiokapitulin istunto

Kokousaika	17.03.2021 klo 12:00	
Kokouspaikka	Bulevardin seurakuntasali (2. krs.)	
Osallistujat	Teemu Laajasalo Marja Heltelä Hanna Mithiku Hannu Pöntinen Hilkka Niemistö Ritva Saario Reijo Liimatainen	piispa, puheenjohtaja tuomiorovasti, vpj. maallikkojäsen pappisasessori, poissa asian 11 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta) pappisasessori lakimiesasessori hiippakuntadekaani
Läsnäolo-oikeutetut	Viivi Ali-Löyty	hiippakuntavaltuuston pj.
Sihteeri	Nina Rajamäki	vs. notaari

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 1 Kokoustiedot

Kokouksen avaus

Piispa Teemu Laajasalo avaa istunnon.

Ritva Saario luki Apostolien tekojen luvusta 12:12-19.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjantarkastajan valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan Hanna Mithiku.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 20 Oikaisuvaatimuksen käsittely: Pastori Kai Sadinmaan pysyminen kirkon tunnustuksessa

Diaarinumero DHEL/16/08.00.06/2021

Esittelijä Lakimiesasessori Ritva Saario

Perustelut Sadinmaa on tehnyt oikaisuvaatimuksen tuomiokapitulin 20.2.2021 tekemään päätökseen, jolla Sadinmaa on pidätetty pappisvirasta kuuden kuukauden ajaksi kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti.

Esitys *Annettaneen seuraava päätös*
Tarkastettaneen pöytäkirja tältä osin istunnossa

Sadinmaa on tehnyt oikaisuvaatimuksen tuomiokapitulin 20.2.2021 tekemään päätökseen, jolla Sadinmaa on pidätetty pappisvirasta kuuden kuukauden ajaksi kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti. Jos Sadinmaa ei ole pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli määrää hänet menettämään pappisvirkansa. Päätös on kirkkolain 6 luvun 65 §:n 3 momentin nojalla pantu täytäntöön heti.

Sadinmaan oikaisuvaatimus

Sadinmaa on oikaisuvaatimuksessaan vaatinut, että tuomiokapitulin 20.1.2021 tekemä päätös on kumottava lainvastaisena.

Sadinmaa on katsonut, että päätös on tehty virheellisessä järjestyksessä asian esittelijänä ja toimielimien puheenjohtajana toimineen piispa Teemu Laajasalon esteellisyyden vuoksi. Sadinmaa on niin ikään katsonut, että päätös on lainvastainen, koska häntä ei ole riittävästi kuultu ennen päätöksentekoa. Noudatettu kirjallinen menettely ei asian luonteen, tulkinnanvaraisuuden ja moniulotteisuuden vuoksi ole ollut Sadinmaan mukaan hänen oikeusturvansa kannalta riittävää asian puolueettoman selvittämisen varmistamiseksi. Sadinmaa on myös katsonut, ettei hänelle ole missään vaiheessa ilmoitettu, että häneltä pyydettyjen selvitysten perusteella uhkana voi olla hänen määräaikainen erottamisensa pappisvirasta.

Sadinmaa on katsonut, että myös aineellinen ratkaisu on virheellinen ja perustuu päätöksessä viitattujen asioiden virheelliseen tulkintaan sekä päätöksen perusteena olevien tosiseikkojen että oikeusnormien soveltamisen osalta.

Sadinmaa on myös vaatinut, että pappisviran toimittamisesta pidättäminen keskeytetään viipymättä.

Tuomiokapitulin ratkaisu ja perustelut

Piispan esteellisyys

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Sadinmaa on katsonut, että piispa Laajasalo on ollut esteellinen toimimaan tuomiokapitulin istunnon puheenjohtajana ja asian esittelijänä. Sadinmaa on pitänyt Laajasaloa asianosaisena, koska tehty päätös koskee tämän suhdetta Sadinmaahan. Sadinmaa on myös pitänyt erityisen arveluttavana, että sama viranhaltija toimii sekä toimielimen puheenjohtajana että asian esittelijänä. Sadinmaa on viitannut hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan yleislausekkeeseen, jonka mukaan viranhaltija on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Tuomiokapituli toteaa, että kirkkolain 18 luvun 1 §:n mukaan piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa ja toimintaa sekä valvoo seurakuntia ja pappeja. Kirkkojärjestyksen 18 luvun 1 §:n mukaan piispa on hiippakuntansa seurakuntien ja pappien ylin kaitsija. Piispan tehtävänä on valvoa, että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa uskollisesti kirkon tunnustuksen, kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen sekä niihin perustuvien määräysten ja ohjeiden mukaan. Piispan tehtävänä on myös valvoa, että hiippakunnan papit hoitavat pappis- ja papinvirkansa velvollisuudet ja että he ovat oppinsa puolesta nuhteettomia.

Kirkkolain 19 luvun 2 §:n nojalla tuomiokapitulin istunnon puheenjohtaja on piispa. Tuomiokapitulin työjärjestyksen esittelyvastuita koskevan liitteen mukaan esittelyvastuu tunnustukseen liittyvissä asioissa on piispalla.

Tuomiokapituli toteaa, että kirkkolakiin, kirkkojärjestykseen ja tuomiokapitulin työjärjestykseen perustuvien virkatehtävien hoitaminen ei tee piispasta esteellistä osallistumaan Sadinmaan asian käsittelyyn ja päätöksentekoon. Myöskään Sadinmaan esittämä piispaan kohdistuva julkinen kritiikki ei tee piispasta asianosaista tai esteellistä. Luottamus Laajasalon puolueettomuuteen ei ole vaarantunut sillä perusteella, että hän on hoitanut virkatehtäviään.

Sadinmaan kuuleminen

Sadinmaa on katsonut, että asiaa käsiteltäessä ei ole otettu huomioon hänen perusoikeuksiaan, sananvapautta ja oikeutta harjoittaa ammattia. Sadinmaa on myös katsonut, että häntä on kuultu puutteellisesti ja että hänelle ei ole missään vaiheessa ilmoitettu, minkälaisen konkreettisten toimenpiteiden harkinnan ja toimeenpanon perusteeksi häneltä on pyydetty selvitystä. Sadinmaa on katsonut, että häntä olisi tullut kuulla suullisesti. Sadinmaa on myös katsonut, ettei tuomiokapitulin olisi tullut tehdä johtopäätöksiä hänen kirjoittamiensa julkisuudessa olleiden kirjoitusten perusteella.

Tuomiokapituli toteaa, että tuomiokapitulin käsittelyprosessi on kirjallista, mikä on tavanomainen menettely hallintoasioiden käsittelyssä. Kirjallisen käsittelyn voidaan tämällytyypisissä asioissa katsoa turvaavan asianosaisten oikeusturvan selkeytensä ja yksiselitteisyytensä vuoksi suullista käsittelyä paremmin.

Tuomiokapituli toteaa, että Sadinmaalle toimitetussa 18.11.2020 päivätyssä lausuntopyynnössä on hallintolain 36 §:n mukaisesti ilmoitettu, mistä seikoista häneltä pyydetään selitystä. Samassa yhteydessä Sadinmaalle on ilmoitettu, että tuomiokapituli voi asiaa käsitellessään harkita kirkkolain 5 luvun 3 §:n mukaisia seuraamuksia, ja kysymykseen tulevat pykälän 2 ja 3 momentissa

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

mainitut seuraamukset on kirjoitettu auki lausuntopyyntöön. Sadinmaan väite siitä, ettei hänelle olisi missään vaiheessa ilmoitettu, että häneltä pyydettyjen selvitysten perusteella uhkana voi olla hänen määräaikainen erottamisensa pappisvirasta, ei perustu tosiseikkoihin. Sadinmaan on myös katsottava jo ennen tuomiokapitulin lausuntopyyntöä olleen tietoinen siitä, että hänen toimintansa voi johtaa papin viran ja pappisviran menettämiseen. Sadinmaa on oikaisuvaatimuksensa toisessa osassa todennut ”Virkasuhteeni oli samalla katkolla ja kuten uskoin, myös pappeuteni. Toimitin [5.10.2020] Vapautuksen messun vakaassa uskossa, että kapituli tulee parin päivän päästä erottamaan minut pappeudesta, ainakin määräaikaisesti”.

Tuomiokapituli on aikaisemmin käsitellyt Sadinmaan toimintaa istunnossaan 13.9.2017. Kysymys on tuolloinkin ollut kirjallisesta prosessista, jossa myös Sadinmaan kuuleminen on tapahtunut kirjallisesti. Sadinmaan voidaan siten katsoa olevan tietoinen siitä, että tuomiokapitulin käsittely ja kuuleminen tapahtuvat kirjallisesti, eikä hänellä missään vaiheessa ole ollut tähän huomauttamista.

Hallintolain 37 §:n mukaan viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaiselle tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa asianosaiselle kohtuuttomia vaikeuksia. Viranomaisen voi asianosaisen pyynnöstä varata tilaisuuden asian selvittämiseksi tarpeellisten tietojen suulliseen esittämiseen muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

Tuomiokapituli toteaa, että Sadinmaa on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon, teologian maisterin tutkinnon, ja hän on oikaisuvaatimuksensa toisessa osassa ilmoittanut käsitelleensä kirkkoa, pappeutta ja kristinuskoon liittyviä kysymyksiä mm. kolmessa kirjassa, lukemattomissa kirjoituksissa, lehdissä ja blogeissa. Kirjallisen menettelyn ei siten voida katsoa tuottavan Sadinmaalle hallintolain 37 §:ssä tarkoitettuja kohtuuttomia vaikeuksia.

Tuomiokapituli toteaa myös, että Sadinmaa ei ole prosessin aikana missään vaiheessa pyytänyt suullista kuulemistä.

Sadinmaa on ollut tietoinen, mistä häntä kuullaan ja mitä seuraamuksia hänelle voi seurata. Tuomiokapituli pitää perusteettomina Sadinmaan väitteitä siitä, ettei ole mahdollista saada kattavaa kokonaisnäkemystä pelkästään kirjallisessa asiakirjaprosessissa ja että johtopäätösten tekeminen Sadinmaan julkisten kirjoitusten perusteella johtaa päätöksenteossa harhaan. Tuomiokapituli toteaa, että Sadinmaa on rutinoitunut kirjoittaja, joka on useissa kirjoituksissaan käsitellyt nyt puheena olevia teemoja. Mikäli Sadinmaa olisi halunnut pyörtää julkisissa kirjoituksissa esittämiään näkemyksiä tai selittää, ettei hän ole tarkoittanut kirjoittamaansa, hänellä olisi ollut hyvät valmiudet ja mahdollisuudet tehdä se kirjallisessa lausunnossaan ja viimeistään nyt käsiteltävänä olevassa oikaisuvaatimuksessaan. Näin Sadinmaa ei kuitenkaan ole toiminut.

Asian käsittely tuomiokapitulin istunnossa ja tuomiokapitulin ratkaisu

Sadinmaa on katsonut, ettei vajaat kaksi tuntia kestäneessä tuomiokapitulin istunnossa ole ollut mahdollista käsitellä asiaa riittävän perusteellisesti ottaen huomioon esityslistalla olleiden asioiden määrä. Sadinmaa on myös

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

paheksunut sitä, että esityslistalla on ollut esittelijän valmis päätösesitys. Tuomiokapituli toteaa, että Sadinmaan arvio ajankäytöstä on tosiasioihin perustumatonta spekulointia, joka perustunee ehkä olettamaan, että kaikki esityslistan asiat olisivat yhtälailla laajoja. Tuomiokapituli toteaa myös, että esityslista toimitetaan tuomiokapitulin jäsenille etukäteen, jotta siihen voi perehtyä jo ennen istuntoa. Tuomiokapituli toteaa lisäksi, että tuomiokapitulin työjärjestyksen 7 §:n mukaan ”Asiat käsitellään tuomiokapitulin viranhaltijan esittelystä. Asian esittelyn on tapahduttava kirjallisesti”. Asioiden käsittely edellyttää kirjallista esittelyä ja päätösehdotusta.

Sadinmaa on useaan otteeseen viitannut samaansa ”kurinpitörangaistukseen”. Tuomiokapituli toteaa, että kirkkolain kurinpitomenettelyä koskevat säännökset on kumottu jo vuonna 2013. Sadinmaa on niin ikään viitannut siihen, ettei tuomiokapituli ole aiemmin ”rangaissut” häntä mainitun kirkkolain kohdan nojalla ja pitää siksikin pappisviran toimittamisesta pidättämistä maksimijaksi kohtuuttoman ankarana ”kurinpitörangaistuksena”.

Tuomiokapituli toteaa, että kirkkolain ja –järjestyksen mukaan papiston valvonta kuuluu piispan ja tuomiokapitulin tehtäviin. Tähän kuuluu, että tuomiokapitulin on tarvittaessa harkittava kirkkolain 5 luvun 3 §:ssä säädettyjen seuraamusten käyttöä. Näiden käyttäminen ei edellytä aikaisempaa, papille saman säännöksen nojalla määrättyä lievempää seuraamusta, vaan säännöksen soveltaminen perustuu tapauskohtaiseen harkintaan. Menettely ei rinnastu esimerkiksi virkasuhteen irtisanomista koskevaan kirkkolain 6 luvun 50 §:ään, jossa aikaisemmin annettua varoitusta lähtökohtaisesti pidetään irtisanomisen edellytyksenä.

Tuomiokapituli toteaa myös, että Sadinmaan oikaisuvaatimuksessa on viitattu kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin säännökseen mutta kuitenkin kirjoitettu auki 3 momentin säännöksen teksti. Tuomiokapitulin 20.1.2021 antama päätös ei perustu oikaisuvaatimuksessa siteerattuun 3 momentin säännökseen vaan kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin säännökseen.

Sadinmaa on verrannut samaansa seuraamusta Oulun hiippakuntaan kuuluvan pastori Árpád Kovácsin tilanteeseen. Sadinmaa on ilmaissut käsityksensä, että hänen saamansa ”rangaistus” perustuu keskeisiltä osin vetoomukseen, jonka hän on allekirjoittanut yhdessä Kovácsin kanssa. Kovácsille ei kuitenkaan ole aiheutunut rangaistusluonteisia seuraamuksia. Sadinmaa on katsonut tämän loukkaavan perustuslain takaamaa kansalaisten yhdenvertaisuutta.

Tuomiokapituli toteaa, ettei Sadinmaan käsitys siitä, että hänelle määrätty seuraamus perustuisi keskeisiltä osin hänen yhdessä Kovácsin kanssa allekirjoittamaansa vetoomukseen, vastaa tuomiokapitulin 20.1.2021 antamaa päätöstä ja sen perusteluita. Sadinmaan kehoitus irtisanoutua piispoista on ollut vain yhtenä osatekijänä tuomiokapitulin käsittelemässä asiakokonaisuudessa. Tuomiokapituli toteaa myös, että tuomiokapitulit ovat itsenäisiä viranomaisia ja samoin kuin esimerkiksi hallinto-oikeudet ja hovioikeudet, ne tekevät päätöksensä itsenäisesti.

Teologisten ja opillisten perusteluiden osalta tuomiokapituli viittaa 20.1.2021 antamansa päätöksen perusteluihin. Tuomiokapituli toteaa myös, että sen Sadinmaalle määräämä kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin mukainen

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

seuraamus perustuu tuomiokapitulille kirkkojärjestyksessä säädettyyn valvontavelvollisuuteen. Kirkkolain 6 luvun 65 §:n 3 momentin mukaan pappisvirasta pidättämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön heti. Tuomiokapituli toteaa, ettei Sadinmaalla ole voimassa olevaa viranhoitomääräystä eikä täytäntöönpanolla siten ole vaikutusta Sadinmaan virkasuhteeseen. Sadinmaa ei ole esittänyt perusteluja väitteelleen, että tuomiokapituli olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä lainvastaisesti väärin.

Tuomiokapituli toteaa, että kirkkolaki ja kirkkojärjestys perustuvat perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnonvapauteen, johon on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus määrätä omista asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien, pappien ja opettajien valinnasta (PeVL 28/2006 vp, s.1, PeVL 20/2003 vp, s. 2, PeVL 57/2001 vp, s. 2). Uskonnonvapautteen sisältyvään autonomiaan kuuluu myös oikeus päättää uskonnollisen tunnustuksen sisällöstä. Pappislupauksessa pappi on sitoutunut pysymään kirkon tunnustuksessa. Korkein hallinto-oikeus on linjannut Turun hallinto-oikeuden mukaisesti, että pappi on pappisvihkimyksessä sitoutunut noudattamaan kirkon lakia ja järjestystä. Pappi on valitessaan pappisviran käyttänyt henkilökohtaista uskonnonvapauttaan ja samalla asettanut kirkon valvontavallan alaisuuteen (KHO 26.11.2009 T 2796).

Tuomiokapituli toteaa, ettei asiassa ole esitetty sellaista selvitystä, joka antaisi aihetta muuttaa tuomiokapitulin 20.1.2021 tekemää päätöstä.

Tuomiokapituli toteaa, että Sadinmaalla on edelleen hänelle aiemmin annetun kuuden kuukauden harkinta-ajan kuluessa mahdollisuus osoittaa tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Toimenpiteet Asianosaistiedoksianto: Kai Sadinmaa

Muutoksenhaku Valitusosoitus liitteenä

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 22 Istunnon päätös

Piispa Teemu Laajasalo päätti istunnon kello 14.07.

Kokouksen puolesta

Nina Rajamäki
sihteeri

Pöytäkirjantarkastus

Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi.

Hanna Mithiku
pöytäkirjantarkastaja

Allekirjoitukset on tehty Domus-asianhallintajärjestelmään.

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Valitusosoitus – kirkollisasiat

Valitusoikeus ja valitusperusteet	<p>Tuomiokapitulin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella. Valitusoikeus on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).</p> <p>Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.</p> <p>Hankintaa koskevasta päätöksestä ei kirkkolain 24 luvun 14 §:n nojalla saa tehdä kirkollisvalitusta sillä perusteella, että päätös on julkisista hankinnoista annetun lain (1505/1992) vastainen, jos asian tutkiminen kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan.</p>
Valitusviranomainen	<p>Valitusviranomaisen ja yhteystiedot:</p> <p>Helsingin hallinto-oikeus</p> <p>Käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, Helsinki Postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 HELSINKI Telekopio: 029 56 42079 Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi</p> <p>Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p>
Valitusaikansa alkaminen	<p>Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa tuomiokapitulin päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.</p> <p>Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Sähköisen tiedoksiannon osalta asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.</p>
Valituskirjelmä	<p>Valituskirjelmän sisältö:</p> <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none">- valittajan nimi ja yhteystiedot- postiosoite ja puhelinnumero, johon asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa- päätös, johon haetaan muutosta- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja- perusteet, joilla muutosta vaaditaan- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan. <p>Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä,</p>

17.03.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

	<p>myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä valitusviranomaiselle.</p> <p>Valituskirjelmän liitteet</p> <ul style="list-style-type: none">- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta;- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. <p>Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei valitusviranomaisen toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.</p>
Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle	<p>Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Helsingin hallinto-oikeudelle. Jos valituksen viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä tai joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valituskirjelmän voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.</p>
Lisätietoja	
Oikeudenkäynti maksu	<p>Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa 260 euroa, jollei lain 4, 5, 7, 8 tai 9 §:stä muuta johdu.</p>